

ው ሳ ኔ

የሰ/መ/ቁ. 33499

መጋቢት 25 ቀን 2000 ዓ.ም.

1. የኢሉባቡር ዞን ክፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 01451 በሚያዝያ 6 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ እንደዚሁም በይግባኝ የተመለከተው የአሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት በመ.ቁ. 42157 በመጋቢት 20 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ስላለበት በፍ.ብ.ሕ.ሥ.ሥ.ቁ. 348/1/ መሠረት ተሸሯል። ይፃፍ።
2. አመልካች መሬትና ድንጋይ ነክ ሀብቶችን በነፃ ለመጠቀም በአዋጅ ቁጥር 80/89 አንቀጽ 6/18/ ላይ የተፈቀደለት ስለሆነ ለመንገድ ሥራ ለተጠቀመበት አሸዋ ለተጠሪ ካሳ ሊከፍል አይገባም ተብሎ ተወስኗል።
3. ግራ ቀኝ ወጭና ኪሳራ ይቻቻሉ።
4. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ነ/ዓ

ዳኞች:- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

መድኅን ኪሮስ

አመልካች:- አዋሃ እርሻ ልማት ድርጅት

ተጠሪ:- አቶ ዶቶሮ ደሌቦ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ክርክሩ በመጀመሪያ የቀረበው ለአዋሳ ከተማ ክፍተኛ ፍ/ቤት ሲሆን ሲቀርብ የቻለውም የአሁኑ አመልካች ተጠሪው በአዋሳ ከተማ ቦታቦር ቀበሌ ክልል በሚገኘው በገኛ ካምፕ በድርጅቱ ይዞታ ሥር ካለው ቦታ እንዲኖርበት ተብሎ በጊዜያዊነት ከተሰጠው ቤት ቅጥር ግቢ ክፍሎ ሌላ ቤት ሰርቶቦታል። የሰራውን ቤትና አጥር በራሱ ወጪ አፍርሶ ግቢውን ወደነበረበት ሁኔታ እንዲመልስ እንዲወሰንበት የሚል ክስ ስላቀረበ ነው።

የአሁን ተጠሪ ለቀረበበት ክስ በሰጠው መልስ ቤቱን እኔ በግሌ ለግል ጥቅሜ ልገለገልበት የሰራሁት ሳይሆን እንደሌሎቹ የእርሻ ልማት ሠራተኞች መኖሪያ ካምፖች ምዕመናን የአካባቢው አስተዳደር የማምለኪያ ቤት መስሪያ ቦታ እስከሚሰጥ ጊዜ ድረስ ጊዜያዊ መጠለያ ሠርተው እንዲያመልኩ ታስቦ ነው። ቤቱንም የሠሩት የአካባቢው ምዕመናን በመሆናቸው እኔ ልጠየቅበት የምችል ጉዳይ አይደለም በማለት ተከራክሯል።

ፍ/ቤቱም የግራ ቀኝን ማስረጃ ከተመለከተ በኋላ ቤቱ ለተጠሪው /የአሁኑ ተጠሪ የሥር ተከሣሳሽ/ በድርጅቱ ከተሰጠው ቤት ግቢ ቦታ ላይ የተሰራ ስለመሆኑ በማስረጃ ቢረጋገጥም ቤቱን የሰራው ተከሣሽ /ተጠሪ/

ሳይሆን የአካባቢው ምዕመናን መሆናቸው የተጠራው /ተከሃሽ/ ምስክሮች ስላስረዱ ቤቱ ለቤተክርስቲያንነት እንጂ ለተከሃሽ /ተጠሪ/ የግል ጥቅም ነው ለማለት አይቻልም። በመሆኑም ተከሃሹ /ተጠሪው/ የሚጠየቅበት ምክንያት የለም በማለት ወስኗል።

የአሁኑ የሰበር አቤቱታም የቀረበው ይህን ከዚህ በላይ የተገለፀለውን ውሳኔ በመቃወም ነው። የአቤቱታው ቅሬታም ይህ ክርክር እየተካሄደበት ያለው ቤት የተሰራው ለተጠሪው ለጊዜው እንዲኖርበት ተብሎ በድርጅቱ ከተሰጠው ቤት ክልል ላይ ነው። ይህ ለፀሎት ማክናወኛ ተብሎ የተሰራው ቤት በድርጅቱ ለተጠሪው እንዲኖርበት ተብሎ በተሰጠው ቤት ቅጥር ክልል ስለመሆኑ ተጠሪው ሳይክድና በተሰሙት የግራ ቀኛችን ምስክሮችም ተነግሮ እያለ ቤቱ የተሰራው ለፀሎት ማክናወኛ እንጂ ለተከሃሹ /ተጠሪው/ ለግል ጥቅም ተብሎ አይደለም በማለት የሥር ፍ/ቤት ክሱን ውድቅ በማድረግ ተጠሪውን በነፃ ማሰናበቱ መሠረታዊ የሕግ ስህተት አለበት። በመሆኑም ተጠሪው ከድርጅቱ በጊዜያዊነት ተረክቦ በይዘታው ስር ያደረገውን ቦታ የመጠበቅና የመንከባከብ ግዴታ ስላለበት የሥር ፍ/ቤት ውሳኔ ተሸሮ ተጠሪው የሰራው ወይም የተሰራውን ቤትና አጥር አፍርሶ እንዲያነሳ ተብሎ እንዲወስንልን የሚል ነው።

ይህ ሰበር ሰሚ ችሎትም የቀረበውን አቤቱታ እንደተመለከተው የአመልካች ይዘታ በሆነው መሬት ላይ ከሕግ ውጪ በሆነ ሁኔታ ተሰርቷል የተባለውን ቤት ተጠሪው አፍርስ ሊባል አይገባም መባሉ አግባብ መሆን አለመሆኑን መመርመር በማስፈለጉ ተጠሪው ቀርቦ መልሱን እንዲሰጥበት ሲል ትዕዛዝ ሰጥቷል።

ተጠሪም ቤቱ ለምዕመናን የፀሎት ማክናወኛ በየወቅቱ በነበሩት የስራ ኃላፊዎች ፈቃድና እውቅና የተሰራ ሆኖ ሳለ ላንተ የግል ጥቅም አገልግሎት መስጫ ነው መባሉ ትክክል አይደለም። ድርጅቱ የሰጠችንና ለፀሎት ማክናወኛ የምንጠቀምበት ቤት በጊዜያዊነት የምንጠቀምበት ነው። የከተማው አስተዳደር ሌላ ቦታ ይስጠንና ምትክ የፀሎት ቤት ስንሰራ ይህን የድርጅቱን ቦታ

እንለቃለን ብዬ ለድርጅቱ መልስ መስጠቴ ድርጅቱ በንፁህ ህሊና ሊመለከተው ሲገባ አሁኑኑ ቤቱን ካላፈረስክ ማለቱ አግባብ አይደለም። የፀሎት ቤት የተሰራው በዚህ ካምፕ ብቻ ሳይሆን በሁሉም ካምፖች ነው። አሁን ደግሞ መስጊድም ሳይቀር እየተሰራ ነው የኛን የፀሎት ቤት እንዲፈርስ ክስ ማቅረብም ከአድላዊነት ተለይቶ የሚታይ አይደለም። የስር ፍ/ቤትም ተከሃሽ በዚህ ቤት በግሉ የሚጠቀምበት ነገር ባለመኖሩ በቀረበበት ክስ ተጠያቂ የሚሆንበት ምክንያት የለም በማለት መወሰኑ አንዳችም የሕግ ስህተት የለበትም በመሆኑም ውሳኔ ሊፀናልኝ ይገባል ሲል ተከራክሯል።

አመልካችም የመልስ መልሱን ከመዘገቡ ጋር አያይዟል።

በበኩላችን ደግሞ ተጠሪው ለጊዜው እንዲኖርበት በአመልካች በተሰጠው ቤት ቅጥር ግቢ ላይ የተሰራውን ቤት ሊያፈርስ ይገባል ወይስ አይገባም የሚለውን ጭብጥ በመያዝ መዘገቡን መርምረናል።

መዘገቡን እንደመረመርነውም ክርክር ያስነሳው ቤት የተሰራው በማን እንደሆነ በግልጽ በማስረጃ ባይረጋገጥም የተሰራበት ቦታ ግን የድርጅቱ ይዘታ በሆነውና ለተጠሪው ለጊዜው እንዲኖርበት ተብሎ በተሰጠው ቤት ቅጥር ግቢ ውስጥ ስለመሆኑና ተጠሪውም በዚህ ቤት ውስጥ ተጠቃሚ ስለመሆኑ ራሱ ለድርጅቱ በባፈው ደብዳቤና በሌሎችም ምስክሮች የተረጋገጠ መሆኑን ተገንዝበናል። ይህ ቤት የተሰራው በድርጅቱ ፈቃድ ስለመሆኑም ተጠሪ አላስረዳም። እንደዚሁም ለጊዜው እንዲኖርበት በተሰጠው ቤት ቅጥር ግቢ ላይ ሌሎች ሰዎች ቤት እየሠሩ ናቸው ብሎም ለድርጅቱ በወቅቱ ሪፖርት በማቅረብ የተከላከለ ስለመሆኑም ያስረዳው ነገር የለም። ከዚህ ሁሉ መረዳት የሚቻለው ተጠሪው ራሱ ፈልጎና ፈቅዶ ከሌሎች ሰዎች ጋር በመሆን በድርጅቱ በተሰጠው ቤት ቦታ ላይ የፀሎት ቤቱን የሠራ መሆኑ ነው። አመልካች ድርጅት ለጊዜው እንድትኖርበት በሰጠሁ ቦታ ላይ ሳይፈቀድልህ ሌላ ቤት መሥራት አትችልም፤ የሰራሽውን ቤት አፍርስ ብሎ ማስጠንቀቂያ እየተሰጠው የከተማው አስተዳደር ለፀሎት ቤት መስሪያ የሚሆን ቤት እስኪሰጠን ጊዜ ይሰጠን በማለት ተጠሪው መጠየቁ አንድ ነገር ሆኖ ድርጅቱ ካልፈቀደ ተጠሪው ቤቱን